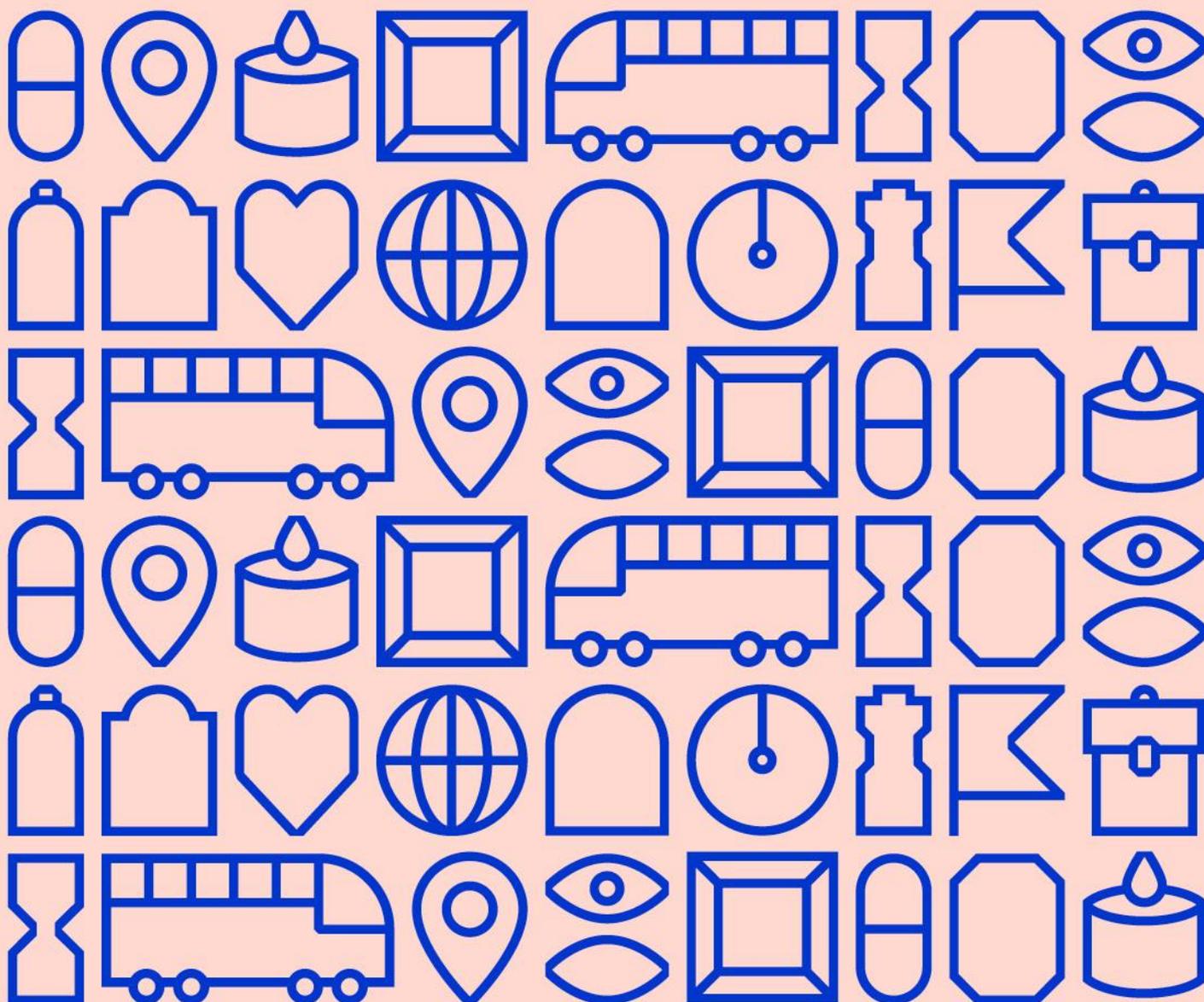

Fiumei Úti Sírkert Nemzeti Emlékhely

19. ÉS 20. SZÁZAD

Nemzeti Emlékezetpedagógiai
Program

Fiumei Úti Sírkert Nemzeti Emlékhely

19. ÉS 20. SZÁZAD

„Jöjj el, lásd meg, éld át!”

BUDAPEST, 2024

Tartalom

1. Bevezető.....	2
2. Előkészítő óravázlat.....	4
3. Helyszíni feladatok	8
a. Nyomkeresés	8
b. Képes krónika.....	11
c. Helyszíni kvíz / Tudáspróba.....	15
d. Drámapedagógia.....	18
4. Tanórai utófeldolgozás.....	22
5. Forrásjegyzék.....	25
6. Melléklet.....	26
Helyszíni feladatok	27
Nyomkeresés	27
Képes krónika	28
Helyszíni kvíz / Tudáspróba.....	31
Drámapedagógia.....	35
Tanórai utófeldolgozás.....	44

1. Bevezető

Mit kell tudni a programról?

A Nemzeti Emlékezetpedagógiai Program (NEP) azért jött létre, hogy lehetőséget nyújtson a köznevelésben tanuló diákok számára Magyarország nemzeti- és történelmi emlékhelyeinek megismerésére. Az egyes emlékhelyekre kidolgozott programok során a résztvevő osztályok előbb tanórai keretek között felkészülnek az adott emlékhely történetéből, majd egy napos látogatást tesznek az emlékhelyre. A látogatás során – a program részeként kidolgozott – helyben elvégezhető feladatok megoldásával (pl. nyomkeresés, képes krónika, stb.), élményt adó módon ismerik meg az adott emlékhely jelentőségét. A kirándulás után, ismét tanórai keretek között tudják elkészített projektfeladataikat bemutatni, illetve az emlékhely témájában készített, érettségi típusú feladatok megoldásával megszerzett tudásuk is ellenőrizhető. Az egyes emlékhelyekhez készített programcsomagok jól illeszkednek az iskolai tantervi követelményekhez, így kiválóan alkalmasak a törzsanyag kiegészítésére, elmélyítésére, mélységelvű témafeldolgozásra.

A program részei, lebonyolítása

1. **Előzetes felkészülés (1-2 tanóra):** a NEP oldaláról letölthetők az előzetes felkészülés anyagai: a felkészítő óra óraterve, valamint a hozzá mellékelte ppt. Ezt a történelemtanár kollégák maguk tudják megtartani tanórai keretek között. Miután feldolgozták a szakmai-tartalmi kérdéseket, érdemes a helyszínen elvégzendő feladatokat is átbeszélni, valamint megalakítani a leendő csoportokat.
2. **Látogatás az emlékhelyen (1 napos kirándulás):** amennyiben egy múzeum vagy más intézmény működteti az emlékhelyet, úgy szükséges előtte egyeztetni az intézménnyel. A programban résztvevő helyszínek már ismerik a NEP-et, így szükség esetén tudnak segíteni. A megérkezés után **az első feladat a „nyomkeresés”** melynek során a diákok csoportosan, a program részeként megadott térképvázlat és a hozzá tartozó feladványok segítségével kutatják végig az emlékhelyet. **Második feladatként** célszerű a **„képes krónikát”** elkészíteni (párhuzamosan a nyomkereséssel) – ennek során a csoportokba szerveződött diákok az emlékhely előre megadott legfontosabb, legszebb részeit felkeresik és egy-egy kis videóban némi magyarázattal megörökítik. Később ezt egységes videóvá szerkesztik, melyet majd a látogatást követő tanórán tudnak bemutatni. A **„tudáspróba”** feladathoz **egy idegenvezetéssel egybekötött séta** is kapcsolódik. A teljes feladatsort a séta során elhangzó információk segítségével lehet kitölteni. Ennek megoldása jól összegzi, illetve ismétli át az emlékhely fontos tudnivalóit. Az igazán lelkes csoportok negyedik részként **drámapedagógiai feladatot** is megoldhatnak, mely szintén azt a célt szolgálja, hogy minél inkább átélhető legyen az emlékhely története – a feladatot akár már a felkészítő órán ki lehet osztani, hogy minél jobban föl tudjanak rá készülni a csoportok. A program keretében megadott feladatok mellett természetesen igénybe lehet venni az adott emlékhely tárlatvezetését vagy múzeumpedagógiai foglalkozását, ugyanakkor mindez adott esetben már meghaladhatja az optimális 3-4 órás időkeretet.
3. **Utólagos feldolgozás (1-2 tanóra):** a látogatást követő történelemóra(ko)n az egyes csapatok be tudják mutatni a helyszínen felvett videóikból összevágott „képes krónikákat”, melyet a tanárkollégák és az osztály többi tagja is értékelhet. Ezek után

pedig immár tantermi keretek között lehet megoldani az emlékhellyel kapcsolatos ismereteket és kompetenciákat elváró érettségi típusú feladatokat, mintegy a program zárásaként.

Néhány információ a Fiumei úti sírkert programcsomagjáról

- a sírkertben elvégzendő feladatok nagyobb része a szabadon látogatható sírok között zajlik, ám van olyan feladat is, mely a nagy mauzóleumok (Deák, Batthyány, Kosuth) belső terével kapcsolatos. Ezek az épületek **csak idegenvezetéssel látogathatóak**, ezért érdemes a Nemzeti Örökség Intézetének Idegenforgalmi osztályával felvenni a kapcsolatot: idegenvezetes@nori.gov.hu
- a megadott programcsomag leginkább a **11. évfolyam számára ajánlott**, mivel a 19. és 20. századi történelemhez kapcsolódik. Esetleg a 10. évfolyam végén, vagy az általános iskolák 8. osztálya számára is javasolható.

2. Előkészítő óravázlat

Ajánlott korosztály és tananyag: 8., 10., 11. évfolyam; Az 1848-49-es forradalom és szabadságharc, A dualizmus időszaka, Az első világháború, Az 1956-os forradalom és szabadságharc

Ajánlott időtartam: előkészítés: 1-2 tanóra; feladatok a helyszínen: 180 perc; lezárás: 1 tanóra

Munkamódszer és segédanyag: tanári előadás ppt-prezentációval; tanári ismétlő kérdések; helyszíni csoportos és egyéni feladatok; egyéni ellenőrző feladatok

Előkészítő óra

Tananyagvázlat	Tanári kérdések	Prezentáció
FiumeiGuide applikáció	az alkalmazás megismerése, felfedezése	2. dia
Fiumei úti sírkert, több mint temető - A temető története az elmúlt 175 évben - Mit jelent az, hogy nemzeti emlékhely?	kérdezve kifejtő módszer, kulcsfogalmak: reformkor, forradalom, szabadságharc, az időszak hírességei, emigráció, kiegyezés, dualizmus, világháború, kommunizmus	3. dia
Vörösmarty Mihály síremléke - költő, író, szerkesztő - országgyűlési képviselő a szabadságharcban - az egyik legismertebb magyar költő - az első nagy temetés a sírkertben, amely egyúttal tüntetés is volt az osztrák önkényuralommal szemben	Milyen művei által vált Vörösmarty Mihály közismertté? Mit jelent az önkényuralom? Vörösmarty 1855-ben halt meg. Hogyan nevezzük azt az időszakot, amely ekkor Magyarországon volt?	5. dia
Batthyány-mauzóleum - a Batthyány-kormány tagjai - az áprilisi törvények jelentősége - a szabadságharc és bukása - megtorlás - 1849. október 6. - többször is újratemették (1849-ben a ferencesek, 1870, 1874) - a közadakozás hátteréről - a mauzóleum szimbolikája (családi címer, koporsók)	A korábban tanultak felelevenítése. Kérdések: Mit jelent 1848-49 és az 1848. március 15-i pesti forradalom? Mi alapján jött létre a modern alkotmányos állami berendezkedés? Miért alakult ki a szabadságharc? Mi okozta a magyar szabadságharc bukását?	6. dia

Tananyagvázlat	Tanári kérdések	Prezentáció
	Kik az aradi vértanúk? Hol végezték ki Batthyányt? Miért nem lehetett állami újratemetése 1870-ben?	
Deák-mauzóleum • az igazságügyi miniszter feladatai • kiegyezés • dualizmus • mauzóleumára jellemző a puritán külső, díszes belső • állami temetés, előbb egyszerűbb síremléket kapott, majd onnét vitték át az elkészült Deák-mauzóleumba	Ki volt Deák Ferenc? Sorold fel a Batthyány-kormány tagjait! Milyen politikai nézeteket vallottak a kormány egyes tagjai? Hogyan viszonyultak a magyar szabadságharchoz a nemzeti-ségek? Mi vezetett a kiegyezéshez? Mi az a húsvéti cikk? Mit értünk Cassandra-levél alatt? Miért helyezték Deákot a temető centrumába?	7. dia
A Deák-mauzóleum körül lévő sírok • Irányi Dániel • Klapka György • Xantus János • Erkel Ferenc	Kik voltak ezek a személyek, miről ismertek?	8. dia
Arany János síremléke • Petőfi Sándorral való barátsága • nemzetőrként a szabadságharcban • a legismertebb és egyben legjelentősebb magyar író • A gránitból készült alapzaton oroszlánlábakon álló bronzkoporsó jelöli a sírt, amelyen a dicsőség és az örökkévalóság szimbólumai (babérkoszorú és pálmaág) nyugszanak. A koporsó oldalán szerepel Arany János neve, a családtagoké pedig egy alatta elhelyezkedő bronztekercsen olvashatók.	Mit tudsz Petőfi és Arany barátságáról? Arany Lacinak című vers kiemelése. Kik voltak a nemzetőrök? Miért bujdosott a szabadságharc leverése után? Milyen Shakespeare-fordításokat ismersz? A magyar irodalmi és a politikai élet kiemelkedő és meghatározó képviselője volt. A pesti Petőfi téri Petőfi-szobor avatásán fázott meg, és az azt követő tüdőgyulladásban hunyt el, 65 éves korában 1882-ben.	9. dia

Tananyagvázlat	Tanári kérdések	Prezentáció
Árkádsorok • oszlopokon nyugvó ívsor • elsősorban gazdag családok temetkeztek ide • a 20. század elején épült: „boldog békeidők” • méltónak ítélt személyek díszsírhelyeket is kaptak itt	Az itt nyugvók közül kinek a nevével és hol találkozhatunk mind a mai napig?	11. dia 12. dia
Kossuth Lajos mauzóleuma • debreceni országgyűlés, trónfosztás • Komárom, Segesvár, Temesvár, Világos • emigrációban eltöltött évek, remények • a szabadság apostola – szimbólumok a mauzóleumban • legmagasabb síremlék	Miként robbant be a magyar közéletbe Kossuth Lajos a reformkorban? Hogyan lett pénzügyminiszterből kormányzó? Hol képviselte a magyar szabadság ügyét Kossuth az emigrációban? Mit értünk Cassandra-levélen? Miért nem lehettek jelen a kormány tagjai a temetésén? Mit üzen az utókornak a mauzóleum jelképrendszere?	13. dia 14. dia
Első világháborús emlékmű • a 20. század „őskatasztrófája” • ez már a harmadik első világháborús emlékmű a sírkertben • mindegyik piramis formájú volt (ókori temetkezési forma)	Miért fontos esemény az első világháború Magyarország történetében, milyen következményekkel járt? Mire utalhat a piramis alak, mikor használták először temetkezésre ezt a formát?	15. dia
1956-os emlékparcella • szovjet megszállás, kommunizmus, diktatúra • budapesti utcai harcok: Corvin köz, Széna tér, Tűzoltó utca, Blaha Lujza tér környéke • a harcok áldozatainak egy része itt nyugszik: forradalmárok és ártatlan civil áldozatok	Mit hirdetett a kommunizmus és mi volt a valóság? Miért robbant ki az 1956-os forradalom? Milyen fegyverekkel harcoltak a forradalmárok a szovjet hadsereg ellen?	16. dia
Antall József síremléke • rendszerváltás • demokrácia, szabad választások	Mit jelent a demokrácia? Miért fontosak a szabad választások?	17. dia

Tananyagvázlat	Tanári kérdések	Prezentáció
• még miniszterelnöki ideje alatt hunyt el		
Feladatok • Tudáspróba (idegenvezetéssel egybekötött séta) • Nyomkeresés • Képes krónika (kisfilm) • Drámajáték	Tudáspróba (idegenvezetéssel egybekötött séta) Nyomkeresés (feladatsor és térkép segítségével) Képes krónika (kisfilm): A Batthyány-mauzóleum: az első szabadon választott kormány tagjai; Jókai Mór, Ady Endre és Blaha Lujza sírjai: kik voltak ők, benyomások a síremlékekről; Deák-mauzóleum és környéke: méltóságteljes mauzóleum, nevezetes sírok az épület mellett; 1956-os emlékparcella: egyszerű sírok, az emlékmű szimbóluma, Szeles Erika sírja; Kossuth-mauzóleum: külső jelképrendszere, szabadság szimbólumai Drámajáték: Batthyány-kormányon belüli feszültségek; Kiegyezés vagy függetlenségi eszme; Kossuth Lajos újratemetésének körülményei; Pacifizmus vagy fegyveres harc; Van-e közünk hozzá?	18. dia
Javasolt cikkek, videók		19. dia

3. Helyszíni feladatok

a. Nyomkeresés

A diákok öt csoportban megkeresik a Fiumei úti sírkertben a térképen bejelölt helyszíneket, és egy táblázatban párosítják a megfelelő leírásokkal.

Előkészület: csak az öt csoportot érdemes előre beosztani, amelyek azután a többi feladatot is együtt végzik el. Természetesen lehet kevesebb csoportot is létrehozni, ebben az esetben nem minden feladatot fogunk kiosztani. Ha több mint öt csoportot alkotunk, akkor többben azonos feladatot fognak végezni. A csoportok ideális létszáma 3-6 fő.

Segédanyag: térkép és kitöltendő táblázat (a tanár számára megoldások is).

A helyszínen: a csoportok önállóan mozognak és dolgoznak, másfél órát érdemes rászánni.

Ellenőrzés: a megoldások segítségével helyben és szóban a legérdekesebb, de időhiány esetén a táblázatokat beszedve írásban is lehet.

Fedezték fel a Fiumei úti sírkert mauzóleumait és síremlékeit a térkép és a leírások segítségével!

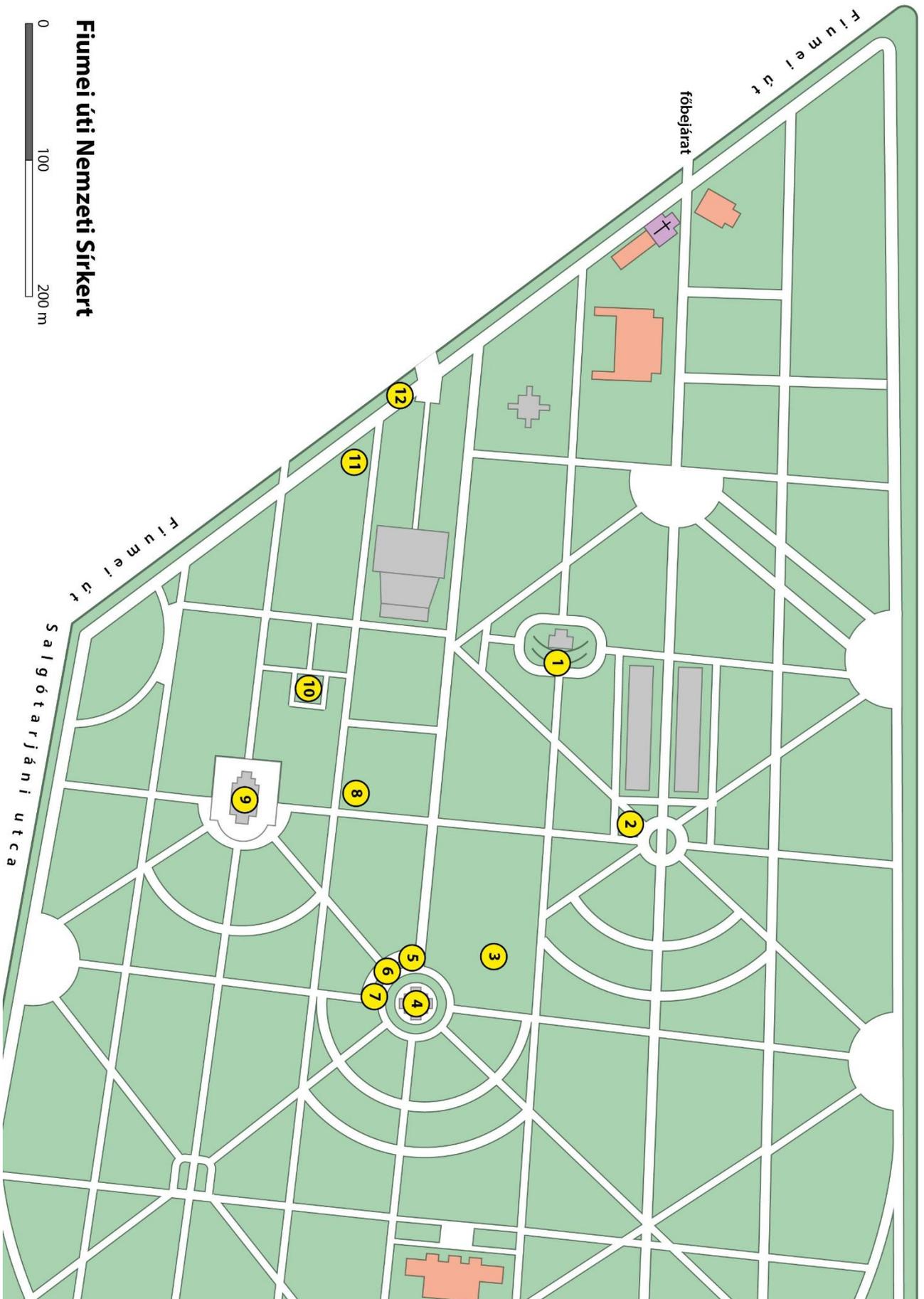
- Alkossatok négy-öt csoportot az előzetesen megbeszéltek szerint! Minden csoport kap egy térképet és egy kitöltendő táblázatot.
- Induljatok el a csoportotokkal különböző irányokban, és keressétek meg a térképen jelölt pontokat!
- Párosítsátok az egyes pontoknál talált mauzóleumokat és síremlékeket a táblázatban szereplő leírásokkal: írjátok be a táblázatba a nevüket és a helyük sorszámát!

A tanulói feladatlapot ld. a mellékletben.

Leírás	Mauzóleumban vagy síremlék alatt nyugvó neve	Sorszám a térképen
A kormányzó-elnök mauzóleuma.	Kossuth Lajos	9
Komárom hős védőjének sírja.	Klapka György	5
Költő, sírját egy ülő férfialak díszíti. A síron csak a vezetékneve olvasható.	Ady Endre	2
Egykori miniszterelnök, akinek sírján két szerzetes és két lovas figura látható.	Antall József	3
A szalontai nótárius síremléke.	Arany János	11

Leírás	Mauzóleumban vagy síremlék alatt nyugvó neve	Sorszáma a térképen
A mauzóleumban Magyarország első felelős miniszterelnöke nyugszik.	Batthyány Lajos	1
Síremlékét egy jellegzetes nyitott kupola díszíti.	Károlyi Mihály	10
Híres természettudós, huszár főhadnagy, a Fővárosi Állatkert alapítója és első igazgatója.	Xantus János	7
Költő, a Szózat szerzője, a sírkert első nagy temetése az övé volt.	Vörösmarty Mihály	12
Zeneszerző, a Himnusz megzenésítője.	Erkel Ferenc	6
Ifjú hölgy, 1956-os forradalmár, sírján egy róla készült fotó van, amelyen fegyverrel a kezében látható.	Szeles Erika	8
A „haza bölcsének” mauzóleuma.	Deák Ferenc	4

b. Képes krónika

A diákok csoportokban a telefonjuk segítségével filmfelvételeket készítenek, amikből később, otthon pár perces kisfilmet vágnak össze. Ha ez valamiért nem lehetséges, akkor fotókat készítenek és abból otthon prospektust állítanak össze.

Előkészület: az osztály adottságait, érdeklődését figyelembe véve el kell dönteni, hogy az A) vagy a B) változatot választjuk. Az A) változat az egyszerűbb: minden csoportnak ugyanazt az öt, megadott helyszínt kell végigjárnia, majd a kisfilmben bemutatnia. A B) változatban mindegyik csoport csak az egyik helyszínnél dolgozik, és azt mutatja be mélyebben. Ebben az esetben el kell dönteni, hogy melyik csoport melyik helyszínt kapja. Ha a kisfilmkészítés nem lehetséges, akkor a C) változat, a prospektus-készítés is választható.

A feladatot a diákoknak már az előkészítő órán osszuk ki, hogy előre készülhessenek a helyszínekből vagy helyszínből, hiszen tudniuk kell, hogy pontosan mit filmezzenek le, és milyen szöveget mondjanak fel.

Segédanyag: feladatlap az A), a B) és a C) változathoz (a B) változatán mind az öt csoport feladata szerepel) és térkép.

A helyszínen: a csoportok önállóan mozognak. Az A) és a C) változat esetén érdemes az öt csoportot az öt helyszínhez külön-külön elindítani, és megbeszélni velük, hogy milyen irányban mozognak tovább a téren, hogy ne zavarják egymás munkáját. Szintén legalább egymásfél órát vesz igénybe.

Ellenőrzés: mivel a kisfilmeket (vagy a prospektust) otthon kell befejezni, az alkotások bemutatására már az iskolában, a következő tanórán kerül sor. Egyéni alkotásokról van szó, így egységes értékelőlap nincs. A szóbeli értékelésnél érdemes figyelembe venni, hogy az alkotás mennyire szakszerű, informatív, mennyire esztétikus, humoros, illetve mennyire csapatmunka eredménye.

A) változat

Készítsetek kisfilmet a Fiumei úti sírkert legfőbb látványosságairól!

- A már kialakult csoportokban dolgozzatok tovább! Minden csoport kap egy térképet és egy leírást a teendőkről.
- Keressétek fel a bejelölt öt helyszínt! Készítsetek a telefonotokkal rövid videókat, amelyeken ti és az adott látványosság is látszik!
- Lehetőség szerint mondjatok is róluk néhány fontos információt vagy éppen meséljétek a bennetek keltett benyomásról! Használjátok fel a bevezető órán tanultakat, illetve az előzetes felkészülés során gyűjtött ismereteket!
- Otthon vágjátok össze a felvételeket egy pár (legfeljebb öt) perces videóvá! Vágjatok alá zenét, esetleg feliratozzátok az egyes részeket!

A feldolgozandó látványosságok:

- A Batthyány-mauzóleum: az első felelős kormány tagjai
- Jókai Mór, Ady Endre és Blaha Lujza sírjai: kik voltak ők, benyomások a síremlékekről
- Deák-mauzóleum és környéke: méltóságteljes mauzóleum, nevezetes sírok az épület mellett
- 1956-os emlékparcella: egyszerű sírok, az emlékmű szimbóluma, Szeles Erika sírja
- Kossuth-mauzóleum: külső jelképrendszere, a szabadság szimbólumai

B) változat

Készítsetek kisfilmet a Fiumei úti sírkert egyik fontos látványosságáról!

- A már kialakult csoportokban dolgozzatok tovább! Minden csoport kap egy térképet és egy leírást a teendőkről.
- Keressétek fel a csoportotok számára kijelölt helyszínt! Készítsetek a telefonotokkal rövid videókat, amelyeken ti és az adott látványosság is látszik!
- Lehetőség szerint mondjatok is róla néhány fontos információt vagy éppen meséljétek a bennetek keltett benyomásról! Használjátok fel a bevezető órán tanultakat, illetve az előzetes felkészülés során gyűjtött ismereteket!
- Figyeljete arra, hogy a megadott szempontokat a videótokban dolgozzátok fel! Emellett dobjátok fel a videót érdekességekkel, vicces elemekkel is!
- Otthon vágjátok össze a felvételeket egy pár (legfeljebb öt) perces videóvá! Vágjátok alá zenét, esetleg feliratozzátok az egyes részeket!

A feldolgozandó látványosságok és feldolgozásuk szempontjai:

1. csoport: a Batthyány-mauzóleum

- Mutassátok be a Batthyány-kormány jelentőségét 1848-ban, és magyarázzátok meg, miért tölt be azóta is fontos szerepet a nemzeti emlékezetben!
- Milyen történelmi esemény fűződik halálának napjához?
- Miért közadakozásból épült a mauzóleuma?

2. csoport: Jókai Mór, Blaha Lujza és Ady Endre sírjai

- Kik voltak ők? Mutassátok be őket pár mondatban!
- A három temetés más-más történelmi időszakban történt, de mindegyik esetben több tízezres tömeg jelent meg. Jókai temetése 1904-ben méltóságteljes volt, Ady búcsúztatója 1919-ben kaotikussá és hisztérikussá vált, Blaha Lujza temetésén 1926-ban egy 200 tagú cigányzenekar játszott búsongó dalokat. Ezek a temetések jól tükrözték a kor hangulatát is. Mit gondoltok, miért?
- Milyen politikai rendszerben, melyik korszakban történtek ezek a temetések?

3. csoport: a Deák-mauzóleum

- Mi vezetett az osztrák-magyar kiegyezéshez?
- Mit értünk Cassandra-levél alatt?
- Miért helyezték a temető centrumába a Deák-mauzóleumot?

4. csoport: 1956-os emlékparcella

- Mi ellen robbant ki az 1956-os forradalom?
- Miért a lyukas zászló lett a forradalom szimbóluma?
- Hány napig tartott a forradalom? Mutassátok be a parcellában található emlékművön keresztül!

5. csoport: a Kossuth-mauzóleum

- Hol képviselte a magyar szabadság ügyét Kossuth az emigrációban?
- Miért nem lehettek jelen a kormány tagjai a temetésén?
- Mit üzen az utókornak a mauzóleum jelképrendszere?

C) változat

Készítsetek a Fiumei úti sírkert legfőbb látványosságait bemutató prospektust!

- A már kialakult csoportokban dolgozzatok tovább! Minden csoport kap egy térképet és egy leírást a teendőkről.
- Keressétek fel a bejelölt öt helyszínt! Készítsetek a telefonotokkal fotókat, amelyeken ti is és az adott látványosság is látszik!
- Otthon rendezzétek a fotókat két A4-es lapra, és írjatok közéjük ismeretterjesztő, ajánló, kedvcsináló rövid szövegeket! Legyen a végeredmény egy szép, nyomtatható kiadvány, amit ti is szívesen kézbe vennétek!
- A szövegek írásához használjátok fel a bevezető órán tanultakat, illetve az előzetes felkészülés során gyűjtött ismereteket! Az információk mellett írjatok a személyes emlényeitekről, benyomásaitokról is!

A feldolgozandó látványosságok:

- A Batthyány-mauzóleum: az első felelős kormány tagjai
- Jókai Mór, Ady Endre és Blaha Lujza sírjai: kik voltak ők, benyomások a síremlékekről
- Deák-mauzóleum és környéke: méltóságteljes mauzóleum, nevezetes sírok az épület mellett
- 1956-os emlékparcella: egyszerű sírok, az emlékmű szimbóluma, Szeles Erika sírja
- Kossuth-mauzóleum: külső jelképrendszere, szabadság szimbólumai

c. Helyszíni kvíz / Tudáspróba

A program során az osztályt a Fiumei úti sírkertben a Nemzeti Örökség Intézetének egy idegenvezetője kíséri körbe és mutatja be a helyszínt, valamint az egyes sírhelyeket. A diákok az előkészítő órán és a séta során elhangzó információk alapján egyénileg vagy kisebb csoportokban megoldanak egy 25 kérdésből álló feleletválasztós tesztet.

Előkészület: Csak azt kell eldönteni, hogy a tudáspróbát egyénileg vagy kisebb csoportokban oldják meg a diákok.

Segédanyag: feladatlap (a tanár számára megoldások is).

A helyszínen: A kiosztott feladatlapokat a diákok kitöltik (amennyiben ezt a feladatot már digitalizálták, akkor az erre létrehozott alkalmazás segítségével online is kitölthető). A program körülbelül másfél órát vesz igénybe.

Ellenőrzés: A megoldások segítségével helyben és szóban a legérdekesebb, de időhiány esetén a táblázatokat beszédve írásban is lehet.

A tanulói feladatlapot ld. a mellékletben.

1. Melyik évben nyílt meg hivatalosan a sírkert?

A) 1825	B) 1849	C) 1851	D) 1855

2. Mekkora az alapterülete a sírkertnek?

A) 16 hektár	B) 0,8 hektár	C) 250 hektár	D) 56 hektár

3. Milyen állatok találhatóak a Batthyány-család címerében?

A) oroszlánok	B) bikák	C) pelikánok	D) párducok

4. Mi található a mártír miniszterelnök koporsójának tetején?

A) olajkoszorú	B) pálmaág	C) Biblia	D) törvénykönyv

5. Mit szimbolizálhat Jókai Mór síremléke?

A) A költő szeretett kertjét idézi meg, az oszlopok között kőrózsabokor és pávamotívummal, a peremen a lelkét és szelídséget szimbolizáló galambokkal.	B) Egy nyitott szakrális szentélyt idéz meg az öröklét növényeinek kő díszítményeivel és a Szentlelkét megjelenítő galambokkal.	C) Ez tulajdonképpen egy gloriéta, vagyis egy nyitott ház, amely gyakori építészeti eleme a 19. századi kerteknek, parkoknak vagy temetőknek.	D) Az oszlopok a dicsőség szimbólumai, a növények a szépséget, a galambok pedig a szabadságot jelképezik.

6. Mikor állították fel Ady Endre jelenleg is látható síremlék-szobrát?

A) 1919	B) 1930	C) 1949	D) 1960

7. Hogyan emlegették gyakran Blaha Lujza színésznőt?

A) Thália istennője	B) a budapesti Vénusz	C) a nemzet csalogánya	D) a magyarok nagyasszonya

8. Ki az a Magyar Tudományos Akadémia parcellájában nyugvó magyar származású tudós, aki a második világháború alatt részt vett az amerikai atombomba kifejlesztésében?

A) Szilárd Leó	B) Puskás Tivadar	C) Bláthy Ottó	D) Hevesy György

9. Antall József volt a kommunizmus időszakát követően az első demokratikusan választott kormány miniszterelnöke. Meddig töltötte be ezt a pozíciót?

A) 1980-tól 1985-ig	B) 1988-tól 1990-ig	C) 1990-től 1993-ig	D) 1994-től 1998-ig

10. A Deák-mauzóleum kupolájának tetején áll a Kiss György alkotta, csaknem hat méter magas angyalszobor. Mit tart a jobb kezében?

A) babérkoszorút	B) a Bibliát	C) kardot	D) pajzsot

11. Melyik nincs a haza bölcsét megszemélyesítő négy erény között, amelyek a fali képeken megjelennek?

A) Bölcsesség	B) Szüzesség	C) Mértékletesség	D) Igazságosság

12. Deák Ferenc sírboltján belül olvasható ez az idézet: „Amit erő vagy hatalom elvesz, azt idő és szerencse visszaadhatják. De amiről a nemzet önként lemondott, annak visszaszerzése kétséges.” – melyik dátumhoz köthető?

A) 1861	B) 1865	C) 1848	D) 1867

13. Ki ő? A Himnusz megzenésítője, a Bánk Bán és a Hunyadi László című operák zeneszerzője.

A) Egressy Béni	B) Erkel Ferenc	C) Kodály Zoltán	D) Bartók Béla

14. Ki volt az a személy, akire igaz, hogy természettudós, gyalogsági főhadnagy az 1848-49-es szabadságharc alatt, majd a Fővárosi Állatkert megalapítója és első igazgatója?

A) Trefort Ágoston	B) Irányi Dániel	C) Andrássy Gyula	D) Xantus János

15. Szeles Erika az 1956-os forradalom egyik fiatal hőse volt, aki a szovjet megszállók elleni harcokban vesztette életét. Hány éves volt?

A) 15	B) 18	C) 21	D) 25

16. Miért volt lyukas az 1956-os forradalom zászlója?

A) Mert átlőtték.	B) Mert a forradalmárok kivágták belőle a kommunista címert.	C) Mert kevés volt az anyag és így spóroltak vele.	D) Ez szimbolizálta az ország szegénységét.

17. A Kossuth síremlékének bejárata fölött búsuló női szobor Hungária alakját idézi meg. Milyen korona látható a fején?

A) a magyar Szent Korona	B) gyémánt diadém	C) III. Béla halotti koronája	D) a szabadság mirtuszkoszorúja

18. A síremlék alsó lépcsősora mellett milyen állatok őrzik a Kossuth-mauzóleum bejáratát?

A) párducok	B) turulmadarak	C) oroszlánok	D) sasok

19. A Kossuth-mauzóleum belső terében lévő szarkofág milyen anyagból készült?

A) ónix	B) smaragd	C) márvány	D) gránit

20. Károlyi Mihály az 1918-ban kirobbant forradalom egyik vezéralakja volt. Ez az esemény egy virágról kapta a nevét, de melyikről?

A) muskátli	B) tulipán	C) őszirózsa	D) jácint

21. A sírkertben egy piramis formájú első világháborús emlékmű is található. A Magyarországról bevonult katonák közül hányan haltak meg a háború frontjain?

A) kb. 1 millió fő	B) kb. 850 ezer fő	C) kb. 660 ezer fő	D) kb. 400 ezer fő

22. Mik lehetnek azok a jelképek, amik a dicsőség és az örökkévalóság szimbólumai Arany János gránitból készült talapzaton álló bronzkoporsó sírján?

A) A koporsó tetején nyugvó babérokoszorú és pálmaág.	B) A koporsó tetején nyugvó lant és tölgyfaág.	C) A koporsó tetején nyugvó oroszlán és turulmadár.	D) A koporsó tetején nyugvó könyv és írókészlet.

23. Arany János sírja körül két tölgyfa látható. Honnan ültették át ezeket?

A) Nagyszalontáról	B) a Budai Várból	C) a Nemzeti Múzeum kertjéből	D) a Margit-szigetről

24. Ki volt az első híresség, akit a Fiumei úti sírkertbe eltemettek?

A) Egressy Béni	B) Vörösmarty Mihály	C) Batthyány Lajos	D) Deák Ferenc

25. Kié volt az első nagy temetés a sírkertben?

A) Egressy Béni	B) Vörösmarty Mihály	C) Batthyány Lajos	D) Deák Ferenc

d. Drámapedagógia

A diákok csoportokban egy-egy, a Fiumei úti sírkertben nyugvó történelmi személyhez kötődő fontos eseményt jelenítenek meg dramatikus formában.

Előkészület: A feladatokat a diákoknak akár már az előkészítő órán, de legkésőbb aznap, az utazás kezdetén osszuk ki, hogy készülhessenek. Döntsük el, melyik csoport melyik eseményt kapja! Ha a feladatot előre kiadjuk, segíthetünk a csoportoknak eldönteni az előadás formáját (szöveges jelenet, mozgásos jelenet, élőkép), ellenőrizni a szövegeket, illetve elkészíteni az esetleges kellékeket (táblák, jelmezek), de utóbbi semmiképpen sem kötelező.

Segédanyag: Feladatlap az eseményekkel és a szerepekkel.

A helyszínen: A csoportok külön-külön készülnek fel. Ha alapvetően a helyszínen történnek az előkészületek, akkor a tanári segítségre itt lesz szükség. A csoportok bemutatják egymásnak az alkotásaikat, a többiek kitalálják, melyik eseményről van szó. Attól függően, hogy mennyi helybeni előkészület szükséges, fél-másfél órát vesz igénybe.

Ellenőrzés: Mindenképpen helyben és szóban is kell értékelni. Emeljük ki a történelmi hűséget, a kreativitást és a csapatmunkát!

1. csoport: *Batthyány-kormányon belüli viták*

Magyar szuverenitás kérdése az áprilisi törvények alapján

1848-ban a bécsi udvar a Pest-Budáról érkező március 15-i események hírére reagálva elfogadta az országgyűlés felirati javaslatát, és kinevezte Batthyány Lajost az ország első felelős miniszterelnökének (március 17.). Az alkotmányos átalakulás nyomán létrejövő első felelős kormányban a reformkor szinte minden politikai irányzata helyet kapott. Az események alkotmányos keretek közötti lezárását az uralkodó, V. Ferdinánd által 1848. április 11-én szentesített, úgynevezett áprilisi törvényei jelentették. A közvélemény fellélegezhetett, a reformkori törekvések maradéktalanul teljesültek, az ország közjogi egyesítése megtörtént, az államberendezkedés az alkotmányos monarchia lett.

Az áprilisi törvényekben a társadalom és politikai intézményrendszer polgári elveken történő átalakítását is kimondták, megtörtént a jobbágyfelszabadítás, az úrbéres terhek eltörlése, a törvény előtti egyenlőség bevezetése és a közteherviselés. A Batthyány-kormány kiállt az ország alkotmányos önállósága mellett, ugyanakkor a Pragmatica Sanctio elve alapján továbbra is az Ausztriával való együttműködést szorgalmazta. Az önálló mozgástér kialakításakor egy saját fegyveres erő kiépítését, illetve saját pénzjegyek kibocsátását is megkezdte. A feléledő nemzetiségi mozgalmak jelentették az első igazán komoly kihívást. A magyar kormány a polgári jogok megadásával megoldottnak tartotta a nemzetiségi kérdést, ezért a területi autonómia megadásának kérelme kapcsán elutasította a nemzetiségeket. Bécs augusztus végén érkezettnek látta az időt a magyar különállás felszámolására, és ultimátumban követelte az önálló magyar had- és pénzügyminisztérium feladását. Az udvar kérlelhetetlensége miatt a Batthyány-kormány válságba került. A miniszterek többsége – Szemere, Kossuth és Mészáros kivételével – lemondott. Széchenyi Istvánt idegösszeomlással a döblingi elmegyógyintézetbe szállították. A kormány válságának idején érkezett a hír, hogy Jellasics horvát bán támadást indított az ország ellen.

Nektek az a feladatotok, hogy egy-egy miniszter bőrébe bújva mutassátok be a kormányon belüli véleménykülönbségeket a különböző alkotmányos kérdések kapcsán: közjogi kérdés, a nemzetiségi kérdés és a hadseregszervezés.

Szerepek

Batthyány Lajos: Vezeti a kormányüléseket, igyekszik kibékíteni a kormányon belüli ellentéteket. Lelkesíti Széchenyit és óvatosságra inti Kossuthot. Deáktól várja a közjogi megoldást a nemzetiségek követeléseire.

Kossuth Lajos: A bécsi udvar konzervatív követeléseire válaszul radikális nézeteivel a magyar szuverenitás bővítését, önálló hadsereg felállítását szorgalmazza. Tisztában van saját politikai népszerűségével és ezt felhasználja a kormányon belüli vitái során.

Széchenyi István: Nagyon ideges, feszült, veszélyben látja a reformkor során elért gazdasági és társadalmi fejlődést. A bécsi udvarral való mielőbbi kiegyezést és kompromisszumot szorgalmazza. Ellenzi a fegyveres ellenállást és a nyílt összeütközés minden formáját. Elítéli a forradalmi, radikális indulatokat, helyette a megfontolva haladást, építkezést, a hagyományok tiszteletét kéri számon a kormányon.

Deák Ferenc: A nemzetiségek nyelvhasználati jogait elfogadja, de az általuk követelt kollektív politikai jogokat, a területi autonómia megadását ellenzi, mert az az ország feldarabolásához vezető folyamat kezdetét jelentené. Nem ért egyet a radikális szuverenista politikával, helyette az udvarral való együttműködést pártolja.

2. csoport: Kiegyezés vagy függetlenségi eszme

Kossuth Lajos és Deák Ferenc fiktív vitája a kiegyezés előtt

Kossuth Lajos a Batthyány-kormány pénzügyminisztere, majd az Országos Honvédelmi Bizottmány elnöke, 1849. április 11-től Magyarország kormányzó-elnöke, és az 1848-49-es szabadságharc legmeghatározóbb politikai vezetője volt. A szabadságharc leverését követően külföldre menekült és élete végéig emigrációban élt. Haláláig következetesen kitartott

Magyarország függetlensége mellett és elutasított minden kompromisszumot a Habsburg-uralkodóházzal.

Deák Ferenc a Batthyány-kormány igazságügy-minisztere volt. A legsúlyosabb viszonyok között is ragaszkodott a törvényességhez, visszautasítva a bécsi minisztérium követeléseit, ugyanakkor mindig a mérséklet és lojalitás politikáját pártolta. 1848 őszén a Batthyány-kormánnyal együtt ő is lemondott, majd visszavonult kehidai birtokára. A szabadságharc leverését követően a passzív ellenállás vezéralakja volt, de nem zárta ki az uralkodóval való észszerű kompromisszum lehetőségét sem. Erre az 1860-as években nyílt lehetőség, amelyet Deák igyekezett kihasználni.

Nektek az a feladatotok, hogy bemutassátok, Deák Ferenc és Kossuth Lajos között milyen vita bontakozott volna ki még a kiegyezést megelőző időszakban a magyar politikai vezetők követendő magatartásáról. Miért érvelt Kossuth a függetlenségi eszme mellett? Miért támogatta Deák Ferenc az uralkodóval való megegyezést?

Szerepek

Kossuth Lajos: Politikusként a függetlenség kivívása, az alkotmányosság, a magyarság szabadságharcos küldetése mozgatja. Idealistaként gondol a magyar szabadságra. Céljához, a magyar függetlenség kivívásához következetesen ragaszkodik. Meggyőződése, hogy a nagyhatalmi vetélkedés nyomán a Habsburg Birodalom előbb-utóbb meggyengül és lehetőség lesz a függetlenség kivívására, melyhez a nemzetközi közvélemény és a nyugati hatalmak szimpátiáját kell megnyerni.

Deák Ferenc: Politikusként igyekszik a realitás talaján maradni. Szerinte a bécsi politikát a külpolitikai helyzet (háborús vereségek) megegyezésre fogja sarkallni, és az ország az 1848-as törvényekhez ragaszkodva visszanyerheti a nemzeti önrendelkezését. Ezt a lehetőséget pedig a magyar vezetőknek ki kell használniuk.

3. csoport: Kossuth Lajos újratemetésének körülményei

Wekerle Sándor és Ferenc József képzelt vitája Kossuth újratemetése kapcsán

A torinói remete, Kossuth 1894-ben tért meg Teremtőjéhez. Ferenc József beleegyezett, hogy Kossuth Lajos holttestét hazahozzák Magyarországra, de állami gyászról, temetésről szó sem lehetett. Wekerle Sándor miniszterelnök a gyászünnepséget a főváros védőszárnyai alá helyezte. A főváros hivatali szünnappá nyilvánította a temetés napját, és Kossuthot – mint a nemzet halottját – saját költségén egy ideiglenes díszsírhelyen eltemette. Ferenc József császár és király utasítására egyetlen kormánytag sem vehetett részt a szertartáson, amelyen közel félmillió ember kísérete utolsó útjára Kossuth Lajost.

Mutassátok be a király álláspontját az 1894-es temetéssel kapcsolatban! Majd térjete ki a magyar kormány távolmaradása miatti belső feszültségekre! A Kossuth-mauzóleum 1909-ben történő átadása alkalmából megtörtént Kossuth Lajos újratemetése, ahol Wekerle Sándor miniszterelnök és a miniszterek is részt vettek a gyászszertartáson.

Szerepek

Ferenc József: A magyar lázadók egykori vezérét látja Kossuthban, így nem hajlandó engedélyezni a temetésén az állami vezetők jelenlétét.

Wekerle Sándor: Miniszterelnökként le kívánja róni tiszteletét a néhai magyar kormányzó előtt, de a dualizmus egységét nem veszélyeztetheti magatartásával.

4. csoport: Pacifizmus vagy fegyveres harc

Károlyi Mihály és Kratochvil Károly képzelt vitája a fegyveres ellenállásról

1918 októberében már nyilvánvaló volt, hogy az Osztrák-Magyar Monarchia elvesztette az első világháborút. Október végén Magyarországon kitört az őszirozsás forradalom, amelynek eredményeként a Károlyi Mihály vezette Magyar Nemzeti Tanács került hatalomra. A Károlyi-kormány külpolitikája alapvetően a pacifizmusra épült. A pacifizmus Károlyiék számára az adott helyzetben egy méltányos békét jelentett. Vagyis – elképzelésük szerint – a szemben álló felek érveinek és ellenérveinek tárgyalóasztalnál történő megvitatását követően megegyezéssel békék sorának kellett volna létrejönnie. Az esetleges határviták esetén pedig – a népek önrendelkezési jogának megfelelően (wilsoni elvek) – népszavazás döntött volna a vitás területek hovatartozásáról.

A román és csehszlovák hadsereg csapatai 1918 novemberében – részben az antant jóváhagyásával, részben önhatalmúlag – elkezdtek magyar területeket megszállni. A magyar vezérkar jelentős része, köztük Kratochvil Károly ezredes is, a fegyveres ellenállás mellett foglalt állást.

Nektek az a feladatotok, hogy bemutassátok, milyen vita bontakozott volna ki a békekonferencia megnyitása előtt Károlyi Mihály és Kratochvil Károly között a fegyveres ellenállás lehetőségéről.

Szerepek

Károlyi Mihály: Bízok abban, hogy a hamarosan megnyíló békekonferencia – a wilsoni elveknek megfelelően – a népek önrendelkezési jogát is szem előtt fogja tartani, és a vesztes államok érveit is figyelembe fogja venni. Károlyi attól tart, hogy a szomszédos országokkal való fegyveres konfliktus rontaná Magyarország tárgyalási pozícióját a békekonferencián. Úgy gondolja, hogy az új kormánynak demonstrálnia kell azt, hogy a konfliktusok békés megoldása mellett áll, és hogy ez a kormány már nem azokból a politikusokból áll, akik háborúba vezették az országot. A fegyveres ellenállással kapcsolatos véleményét az is befolyásolja, hogy a Magyarországra rendezetlenül, fegyverrel visszaözönlő katonák sok helyen rabolnak, fosztogatnak, önbíráskodnak. Ezért a mielőbbi leszerelést támogatja és ilyen körülmények között nem hisz egy ütőképes haderő gyors megszervezésének a lehetőségében.

Kratochvil Károly: Sok tisztársához hasonlóan úgy gondolja, hogy a később összeülő békekonferencián Magyarország tárgyalási pozícióját éppen az fogja gyengíteni, ha területeket enged át a szomszédos államok hadseregeinek, mert azok így akarják kész tények elé állítani az antant nagyhatalmait. Határozottan a fegyveres ellenállás megszervezése mellett foglal állást. Véleménye szerint a megbízhatatlanok leszerelése mellett, a visszatérő katonák egy részéből meg lehetne szervezni egy olyan haderőt, amely képes lenne a szomszédos államok hadseregeivel eredményesen szembeszállni és megvédeni a magyar területeket.

5. csoport: Van-e közünk hozzá?

Szeles Erika és édesanyjának képzelt beszélgetése az 1956-os forradalom napjaiban

1956. október 23-án Magyarországon a kommunista diktatúra és a szovjet megszállás ellen forradalom tört ki. Számos fiatal is részt vett a forradalomban, majd a szovjet csapatok elleni fegyveres küzdelemben is. Az egyikük Szeles Erika, egy 15 éves középiskolás lány volt, aki 1956. november 7-én az utcai harcok során vesztette életét.

Nektek az a feladatotok, hogy bemutassátok, milyen beszélgetés zajlott volna le a forradalom napjaiban Szeles Erika és a lányáért aggódó édesanyja között.

Szerepek

Szeles Erika: A barátaival együtt lelkesedik a forradalomért. Úgy érzi, hogy végre változások fognak jönni és ebben a hozzá hasonló egyszerű embereknek is fontos szerepe van. Nem szeretne tétlenül otthon ülni, a részese akar lenni az eseményeknek, tenni akar a változásokért és akár az életét is hajlandó ezért kockáztatni.

Édesanyja: Nagyon aggódik és félti a lányát. Szeretné lebeszélni arról, hogy csatlakozzon a felkelőkhöz, mert úgy érzi, hogy valami szörnyű fog történni vele. Arra figyelmezteti a lányát, hogy nem méri fel ennek a dolognak a valódi veszélyét. Úgy gondolja, hogy nekik ehhez a forradalomhoz semmi közük, a politika nem a kisemberek dolga és úgysem fog változni semmi. Megpróbálja rávenni a lányát, hogy maradjon otthon, várja meg, amíg véget ér ez az egész, és utána folytassa tovább a normális életét.

4. Tanórai utófeldolgozás

1. TikTok/kisfilmek, videók, prospektusok bemutatása, majd értékelése

2. Az esetleg elmaradt értékelések (Tudáspróba, Drámajáték) pótlása

1.) A feladat a reformkori Magyarország történetével kapcsolatos. 4 p.
Oldd meg a feladatokat a források és ismereteid segítségével! (Elemenként 1 pont)

A) Nevezd meg a forrás szerzőjét! Írd válaszaidat a kipontozott sorokra! A felsorolt személyek közül válassz! Két név kimarad.

Személyek: Batthyány Lajos, Deák Ferenc, Kossuth Lajos, Kölcsey Ferenc, Széchenyi István

a) „Itt ülök [Pozsonyban] a Magyar utczában, 495 szám alatt [...]. Elhagyatva érzem magamat. Mert valljátok meg: [...] lehetséges-e a költőnek illy messze a nékie kedvesektől, illy messze mind azoktól, kik lelkébe pillantottak, kik lelkét ismerték és értették, szorongás nélkül élnie? [...]

Még a nádor nincs itt; az egymás után érkező követelek téli lakaikat rendelgetik; s én szobámba zárkózva gondolkodom a hazáról, mellynek nevében jöttem munkálni, és minden bizsonnyal: – küzdeni.” (Napló, 1832)

.....

b) „Négyesztendei nem csekély fáradozásim után – melyekben a mennyei Gondviselés megáldott – annyira [vittem] a Buda s Pest közt építendő állóhíd ügyét,

hogy csak egy kicsi kell még a tárgynak oly befejezésére, mely szerint törvény készülhessen - s ennek következtében híd is épülhessen [...]. Az [...] már mind a két táblán végzésbe ment, hogy Buda s Pest közt állóhíd legyen, azon mindenki fizessen [...]." (Levél, 1835)

.....

c) „Midőn a szerkesztéshez fogunk, olly meggyőződésből tesszük azt, hogy a napnak tömérdek szükségei között alig van egy-egy sürgetőbb, mint olly időszaki lap, mely a nemzet életének hű tükré legyen; Ismerni kell [...] a nemzetnek előbb önmagát, és ismernie kell szükségeit; aztán megvitatni czélt és eszközöket, dolgot és módokat, minden oldalról, s ha ekkor elkövetkezik a törvényhozás ideje, áldásdús leend mindenik törvény [...]." (A Pesti Hírlap első számának vezércikke, 1841)

.....

B) Nevezd meg azt az intézményt, amelynek működésére mindhárom forrás aláhúzott része utal!

.....

Megoldások: A) 1. Kölcsey Ferenc 2. Széchenyi István 3. Kossuth Lajos; B) (rendi) országgyűlés/diéta

2.) A feladat a Batthyány-kormányhoz kapcsolódik. 6 p.
Párosítsd a neveket a kormányban betöltött tisztségekkel! (Elemenként 1 pont)

Név	Tisztség
Batthyány Lajos	<i>miniszterelnök</i>
Széchenyi István	<i>közlekedésügyi miniszter</i>
Kossuth Lajos	<i>pénzügyminiszter</i>
Deák Ferenc	<i>igazságügy-miniszter</i>
Szemere Bertalan	<i>belügyminiszter</i>
Mészáros Lázár	<i>hadügyminiszter</i>

igazságügy-miniszter, hadügyminiszter, pénzügyminiszter, miniszterelnök, közlekedésügyi miniszter, belügyminiszter

3.) A feladat a magyar kiegyezés alternatíváival kapcsolatos. 3 p.

Keresd meg az alábbi szövegben a tartalmilag téves szavakat! Írd a táblázatba a hibás szavakat a javítással együtt! (Soronként 1 pont)

A kiegyezés megkötésével nem értett egyet mindenki. A magyarországi nemzetiségek nem elégedtek meg az 1868-ban elfogadott nemzetiségi törvénnyel, amely számukra a megyei, törvényhatósági és községi szinteken biztosította a magyar nyelv használatát.

A románok 1868-ban széleskörű autonómiát kaptak, de ők a Magyarországon belüli függetlenségüket akarták elérni.

A kiegyezés legfőbb ellenzője az emigrációban élő gr. Andrássy Gyula volt, aki a Monarchia nemzetiségi problémáit egy dunai konföderációban látta leginkább megoldhatónak. A kiegyezés megkötése után nyílt levélben, az ún. „Cassandra-levélben” fordult Deák Ferenchez, amelyben jogfeladással vádolja, s megjósolja a magyar nemzet halálát.

	Hiba	Javítás
a)	<i>magyar nyelv</i>	<i>saját, vagy nemzetiségi, vagy anyanyelv</i>
b)	<i>románok</i>	<i>horvátok</i>
c)	<i>gr. Andrássy Gyula</i>	<i>Kossuth Lajos</i>

4.) A feladat a dualizmus időszakához kapcsolódik. 6 p.

Párosítsd a korszak meghatározó személyiségeinek neveit állandó jelzőikkel (epitheton ornans)!

Erkel Ferenc, Blaha Lujza, Kossuth Lajos, Deák Ferenc, Jókai Mór, Ady Endre

Állandó jelzőik	Név
az énekes Vazul	<i>Ady Endre</i>
a turini remete	<i>Kossuth Lajos</i>
a haza bölcse	<i>Deák Ferenc</i>
a nagy mesemondó	<i>Jókai Mór</i>
a nemzeti opera atyja	<i>Erkel Ferenc</i>
a nemzet csalogánya	<i>Blaha Lujza</i>

5.) A feladat a 20. századi történelemhez kapcsolódik. 6 p.

Oldd meg a feladatokat a források és ismereteid segítségével! (Elemenként 1 pont)

a) Állítsd időrendbe a történelmi eseményeket!

Esemény	Sorrend
1956-os forradalom	4
Őszirózsás forradalom	2
Trianoni béke	3
A rendszerváltás időszaka	5
Az első világháború kitörése	1

b) A Fiumei úti sírkertben jelenleg látható első világháborús emlékművet miért 2018. november 11-én avatták fel? Karikázd be a helyes válasz betűjelét!

1) Mert ekkor volt az első világháború kezdetének a 100. évfordulója.

- 2) Mert ekkor volt az első világháborút lezáró compiègne-i fegyverszünet aláírásának 100. évfordulója.
- 3) Mert ekkor volt az őszi rózsás forradalom 100. évfordulója.
- 4) Mert ekkor volt a trianoni béke aláírásának 100. évfordulója.

5. Forrásjegyzék

Katona Tamás: Temetések és sírok

<https://rubicon.hu/cikkek/temetesek-es-sirok>

Több mint temető - A Fiumei úti sírkert

Nemzeti Örökség Intézete, Budapest, 2017.

Rövidfilmek:

A Nemzeti Örökség Intézete bemutatja a Fiumei úti sírkertet

<https://www.youtube.com/watch?v=FsZiSFHB6kk>

Maradj otthon és sétálj velünk! Mauzóleumok a Fiumei úti sírkertben

<https://www.youtube.com/watch?v=90MJhAwjpDA>

Maradj otthon és sétálj velünk! - Ahol a hősök nyugszanak

https://www.youtube.com/watch?v=OMEF43f1_bM&t=180s

6. Melléklet

Helyszíni feladatok

Nyomkeresés

Leírás	Mauzóleumban vagy síremlék alatt nyugvó neve	Sorszáma a térképen
A kormányzó-elnök mauzóleuma.		
Komárom hős védőjének sírja.		
Költő, sírját egy ülő férfialak díszíti. A síron csak a vezetékneve olvasható.		
Egykori miniszterelnök, akinek sírján két szerzetes és két lovas figura látható.		
A szalontai nótárius síremléke.		
A mauzóleumban Magyarország első felelős miniszterelnöke nyugszik.		
Síremlékét egy jellegzetes nyitott kupola díszíti.		
Híres természettudós, huszár főhadnagy, a Fővárosi Állatkert alapítója és első igazgatója.		
Költő, a Szózat szerzője, a sírkert első nagy temetése az övé volt.		
Zeneszerző, a Himnusz megzenésítője.		
Ifjú hölgy, 1956-os forradalmár, sírján egy róla készült fotó van, amelyen fegyverrel a kezében látható.		
A „haza bölcsének” mauzóleuma.		

Képes krónika

A) változat

Készítsetek kisfilmet a Fiumei úti sírkert legfőbb látványosságairól!

- A már kialakult csoportokban dolgozzatok tovább! Minden csoport kap egy térképet és egy leírást a teendőkről.
- Keressétek fel a bejelölt öt helyszínt! Készítsetek a telefonotokkal rövid videókat, amelyeken ti és az adott látványosság is látszik!
- Lehetőség szerint mondjatok is róluk néhány fontos információt, vagy éppen meséljétek a bennetek keltett benyomásról! Használjátok fel a bevezető órán tanultakat, illetve az előzetes felkészülés során gyűjtött ismereteket!
- Otthon vágjátok össze a felvételeket egy pár (legfeljebb öt) perces videóvá! Vágjatok alá zenét, esetleg feliratozzátok az egyes részeket!

A feldolgozandó látványosságok:

- A Batthyány-mauzóleum: az első felelős kormány tagjai
- Jókai Mór, Ady Endre és Blaha Lujza sírjai: kik voltak ők, benyomások a síremlékekről
- Deák-mauzóleum és környéke: méltóságteljes mauzóleum, nevezetes sírok az épület mellett
- 1956-os emlékparcella: egyszerű sírok, az emlékmű szimbóluma, Szeles Erika sírja
- Kossuth-mauzóleum: külső jelképrendszere, szabadság szimbólumai

B) változat

Készítsetek kisfilmet a Fiumei úti sírkert egyik fontos látványosságáról!

- A már kialakult csoportokban dolgozzatok tovább! Minden csoport kap egy térképet és egy leírást a teendőkről.
- Keressétek fel a csoportotok számára kijelölt helyszínt! Készítsetek a telefonotokkal rövid videókat, amelyeken Ti és az adott látványosság is látszik!
- Lehetőség szerint mondjatok is róla néhány fontos információt, vagy éppen meséljétek a bennetek keltett benyomásról! Használjátok fel a bevezető órán tanultakat, illetve az előzetes felkészülés során gyűjtött ismereteket!
- Figyeljétek arra, hogy a megadott szempontokat a videótokban dolgozzátok fel! Emellett dobjátok fel a videót érdekességekkel, vicces elemekkel is!
- Otthon vágjátok össze a felvételeket egy pár (legfeljebb öt) perces videóvá! Vágjátok alá zenét, esetleg feliratozzátok az egyes részeket!

A feldolgozandó látványosságok és feldolgozásuk szempontjai:

1. csoport: a Batthyány-mauzóleum

- Mutassátok be a Batthyány-kormány jelentőségét 1848-ban, és magyarázzátok meg, miért tölt be azóta is fontos szerepet a nemzeti emlékezetben!
- Milyen történelmi esemény fűződik halálának napjához?
- Miért közadakozásból épült a mauzóleuma?

2. csoport: Jókai Mór, Blaha Lujza és Ady Endre sírjai

- Kik voltak ők? Mutassátok be őket pár mondatban.
- A három temetés más-más történelmi időszakban történt, de mindegyik esetben több tízezres tömeg jelent meg. Jókai temetése 1904-ben méltóságteljes volt, Ady búcsúztatója 1919-ben kaotikussá és hisztérikussá vált, Blaha Lujza temetésén 1926-ban egy 200 tagú cigányzenekar játszott búsongó dalokat. Ezek a temetések jól tükrözték a kor hangulatát is. Mit gondoltok miért?
- Milyen politikai rendszerben, melyik korszakban történtek ezek a temetések?

3. csoport: a Deák-mauzóleum

- Mi vezetett az osztrák-magyar kiegyezéshez?
- Mit értünk Cassandra-levél alatt?
- Miért helyezték a temető centrumába a Deák-mauzóleumot?

4. csoport: 1956-os emlékparcella

- Mi ellen robbant ki az 1956-os forradalom?
- Miért a lyukas zászló lett a forradalom szimbóluma?
- Hány napig tartott a forradalom? Mutassátok be a parcellában található emlékművön keresztül!

5. csoport: a Kossuth-mauzóleum

- Hol képviselte a magyar szabadság ügyét Kossuth az emigrációban?
- Miért nem lehettek jelen a kormány tagjai a temetésén?
- Mit üzen az utókornak a mauzóleum jelképrendszere?

C) változat

Készítsetek a Fiumei úti sírkert legfőbb látványosságait bemutató prospektust!

- A már kialakult csoportokban dolgozzatok tovább! Minden csoport kap egy térképet és egy leírást a teendőkről.
- Keressétek fel a bejelölt öt helyszínt! Készítsetek a telefonotokkal fotókat, amelyeken Ti is és az adott látványosság is látszik!
- Otthon rendezzétek a fotókat két A4-es lapra, és írjatok közéjük ismeretterjesztő, ajánló, kedvcsináló rövid szövegeket! Legyen a végeredmény egy szép, nyomtatható kiadvány, amit Ti is szívesen kézbe vennétek!
- A szövegek írásához használjátok fel a bevezető órán tanultakat, illetve az előzetes felkészülés során gyűjtött ismereteket! Az információk mellett írjatok a személyes élményeitekről, benyomásaitokról is!

A feldolgozandó látványosságok:

- A Batthyány-mauzóleum: az első felelős kormány tagjai
- Jókai Mór, Ady Endre és Blaha Lujza sírjai: kik voltak ők, benyomások a síremlékekről
- Deák-mauzóleum és környéke: méltóságteljes mauzóleum, nevezetes sírok az épület mellett
- 1956-os emlékparcella: egyszerű sírok, az emlékmű szimbóluma, Szeles Erika sírja
- Kossuth-mauzóleum: külső jelképrendszere, szabadság szimbólumai

Tudáspróba

Most kiderül, mire emlékeztek a bevezető órán tanultakból és a séta során látottakból és hallottakból! Válasszátok ki a helyes megoldást!

1. Melyik évben nyílt meg hivatalosan a sírkert?

A) 1825	B) 1849	C) 1851	D) 1855

2. Mekkora az alapterülete a sírkertnek?

A) 16 hektár	B) 0,8 hektár	C) 250 hektár	D) 56 hektár

3. Milyen állatok találhatóak a Batthyány-család címerében?

A) oroszlánok	B) bikák	C) pelikánok	D) párducok

4. Mi található a mártír miniszterelnök koporsójának tetején?

A) olajkoszorú	B) pálmaág	C) Biblia	D) törvénykönyv

5. Mit szimbolizálhat Jókai Mór síremléke?

A) A költő szeretett kertjét idézi meg, az oszlopok között kőrózsabokor és pávamotívummal, a peremen a lelket és szelídséget szimbolizáló galambokkal.	B) Egy nyitott szakrális szentélyt idéz meg az öröklét növényeinek kő díszítményeivel és a Szentlelket megjelenítő galambokkal.	C) Ez tulajdonképpen egy glorieta, vagyis egy nyitott ház, amely gyakori építészeti eleme a 19. századi kerteknek, parkoknak vagy temetőknek.	D) Az oszlopok a dicsőség szimbólumai, a növények a szépséget, a galambok pedig a szabadságot jelképezik.

6. Mikor állították fel Ady Endre jelenleg is látható síremlék-szobrát?

A) 1919	B) 1930	C) 1949	D) 1960

7. Hogyan emlegették gyakran Blaha Lujza színésznőt?

A) Thália istennője	B) a budapesti Vénusz	C) a nemzet csalogánya	D) a magyarok nagymasszonya

8. Ki az a Magyar Tudományos Akadémia parcellájában nyugvó magyar származású tudós, aki a második világháború alatt részt vett az amerikai atombomba kifejlesztésében?

A) Szilárd Leó	B) Puskás Tivadar	C) Bláthy Ottó	D) Hevesy György

9. Antall József volt a kommunizmus időszakát követően az első demokratikusan választott kormány miniszterelnöke. Meddig töltötte be ezt a pozíciót?

A) 1980-tól 1985-ig	B) 1988-tól 1990-ig	C) 1990-től 1993-ig	D) 1994-től 1998-ig

10. A Deák-mauzóleum kupolájának tetején áll a Kiss György alkotta csaknem hat méter magas angyalszobor. Mit tart a jobb kezében?

A) babérkoszorút	B) a Bibliát	C) kardot	D) pajzsot

11. Melyik nincs a haza bölcsét megszemélyesítő négy erény között, amelyek a fali képeken megjelennek?

A) Bölcsesség	B) Szüzesség	C) Mértékletesség	D) Igazságosság

12. Deák Ferenc sírboltján belül olvasható ez az idézet: „Amit erő vagy hatalom elvesz, azt idő és szerencse visszaadhatják. De amiről a nemzet önként lemondott, annak visszaszerzése kétséges.” -melyik dátumhoz köthető?

A) 1861	B) 1865	C) 1848	D) 1867

13. Ki ő? A Himnusz megzenésítője, a Bánk Bán, és a Hunyadi László című operák zeneszerzője.

A) Egressy Béni	B) Erkel Ferenc	C) Kodály Zoltán	D) Bartók Béla

14. Ki volt az a személy, akire igaz, hogy természettudós, gyalogsági főhadnagy az 1848-49-es szabadságharc alatt, majd a Fővárosi Állatkert megalapítója és első igazgatója?

A) Trefort Ágoston	B) Irányi Dániel	C) Andrássy Gyula	D) Xantus János

15. Szeles Erika az 1956-os forradalom egyik fiatal hőse volt, aki a szovjet megszállók elleni harcokban vesztette életét. Hány éves volt?

A) 15	B) 18	C) 21	D) 25

16. Miért volt lyukas az 1956-os forradalom zászlója?

A) mert átlótték	B) mert a forradalmárok kivágták belőle a kommunista címet	C) mert kevés volt az anyag és így spóroltak vele	D) ez szimbolizálta az ország szegénységét

17. A Kossuth síremlékének bejárata fölött búsuló női szobor Hungária alakját idézi meg. Milyen korona látható a fején?

A) a magyar Szent Korona	B) gyémánt diadém	C) III. Béla halotti koronája	D) a szabadság mirtuszkoszorúja

18. A síremlék alsó lépcsősora mellett milyen állatok őrzik a Kossuth-mauzóleum bejáratát?

A) párducok	B) turulmadarak	C) oroszlánok	D) sasok

19. A Kossuth-mauzóleum belső terében lévő szarkofág milyen anyagból készült?

A) ónix	B) smaragd	C) márvány	D) gránit

20. Károlyi Mihály az 1918-ban kirobbant forradalom egyik vezéralakja volt. Ez az esemény egy virágról kapta a nevét, de melyikről?

A) muskátli	B) tulipán	C) őszirózsa	D) jácint

21. A sírkertben egy piramis formájú első világháborús emlékmű is található. A Magyarországról bevonult katonák közül hányan haltak meg a háború frontjain?

A) kb. 1 millió fő	B) kb. 850 ezer fő	C) kb. 660 ezer fő	D) kb. 400 ezer fő

22. Mik lehetnek azok a jelképek, amik a dicsőség és az örökkévalóság szimbólumai Arany János gránitból készült talapzaton álló bronzkoporsó sírján?

A) a koporsó tetején nyugvó babérkoszorú és pálmaág	B) a koporsó tetején nyugvó lant és tölgyfaág	C) a koporsó tetején nyugvó oroslán és turulmadár	D) a koporsó tetején nyugvó könyv és írókészet

23. Arany János sírja körül két tölgyfa látható. Honnan ültették át ezeket?

A) Nagyszalontáról	B) a Budai Várból	C) a Nemzeti Múzeum kertjéből	D) a Margit-szigetről

24. Ki volt az első híresség, akit a Fiumei úti sírkertbe eltemettek?

A) Egressy Béni	B) Vörösmarty Mihály	C) Batthyány Lajos	D) Deák Ferenc

25. Kié volt az első nagy temetés a sírkertben?

A) Egressy Béni	B) Vörösmarty Mihály	C) Batthyány Lajos	D) Deák Ferenc

Drámapedagógia

A diákok csoportokban egy-egy, a Fiumei úti sírkertben nyugvó történelmi személyhez kötődő fontos eseményt jelenítenek meg dramatikus formában.

Előkészület: A feladatokat a diákoknak akár már az előkészítő órán, de legkésőbb aznap, az utazás kezdetén osszuk ki, hogy készülhessenek. Döntsük el, melyik csoport, melyik eseményt kapja! Ha a feladatot előre kiadjuk, segíthetünk a csoportoknak eldönteni az előadás formáját (szöveges jelenet, mozgásos jelenet, élőkép), ellenőrizni a szövegeket, illetve elkészíteni az esetleges kellékeket (táblák, jelmezek), de utóbbi semmiképpen sem kötelező.

Segédanyag: Feladatlap az eseményekkel és a szerepekkel.

A helyszínen: A csoportok külön-külön készülnek fel. Ha alapvetően a helyszínen történnek az előkészületek, akkor a tanári segítségre itt lesz szükség. A csoportok bemutatják egymásnak az alkotásaikat, a többiek kitalálják, melyik eseményről van szó. Attól függően, hogy mennyi helybeni előkészület szükséges fél-másfél órát vesz igénybe.

Ellenőrzés: Mindenképpen helyben és szóban is kell értékelni. Emeljük ki a történelmi hűséget, a kreativitást és a csapatmunkát!

1. csoport: *Batthyány-kormányon belüli viták*

Ebben a feladatban egy, a Fiumei úti sírkertben nyugvó történelmi személyhez kötődő fontos esemény szereplőivé váltok. Játsszátok el, mutassátok be a többieknek!

- Kis létszámú csoportokban dolgozzatok! Minden csoport kapott már egy történelmi eseményt, annak leírását és a hozzá tartozó szerepkártyákat.
- Osszátok ki a szerepeket! Nem kell feltétlenül minden csoporttagnak szerepelnie, lehetnek a „tömeg” részei vagy csak az előkészületekben segítenek. Ha nem vagytok elegenden, nem kell minden szerepet kiosztani, találjátok ki, hogy a jelenet melyik részét adjátok elő!
- Találjátok ki a bemutatótok formáját! Rövid szöveges jelenet lesz: párbeszéd vagy vita két szereplő között, esetleg a tömeghez intézett beszéd? Mozgásos jelenet lesz: eljátsszátok a szereplők közötti vitát, a harcot, vagy amit éppen a jelenet megkövetel? Élőképet készítetek: beálltok egy előre megtervezett, kifejező, hatásos pózba?
- Készüljete fel az előadásra! Írjátok meg az elhangzó rövid szövegeket, ha lesznek! Találjátok ki a mozgást, a mozdulatokat, a pózokat! Megpróbálhatjátok az öltözékekkel is kifejezni a kor hangulatát.
- Mutassátok be a többi csoportnak az alkotásotokat! Ne áruljátok el, miről van szó, azt nekik kell kitalálniuk!

Magyar szuverenitás kérdése az áprilisi törvények alapján

1848-ban a bécsi udvar a Pest-Budáról érkező március 15-i események hírére reagálva, elfogadta az országgyűlés felirati javaslatát, és kinevezte Batthyány Lajost az ország első felelős miniszterelnökének (március 17.). Az alkotmányos átalakulás nyomán létrejövő első felelős kormányban a reformkor szinte minden politikai irányzata helyet kapott. Az események alkotmányos keretek közötti lezárását az uralkodó, V. Ferdinánd által 1848. április 11-én szentesített, úgynevezett áprilisi törvényei jelentették. A közvélemény fellélegezhetett, a reformkori törekvések maradéktalanul teljesültek, az ország közjogi egyesítése megtörtént, az államberendezkedés az alkotmányos monarchia lett.

Az áprilisi törvényekben a társadalom és politikai intézményrendszer polgári elveken történő átalakítását is kimondták, megtörtént a jobbágyfelszabadítás, az úrbéres terhek eltörlése, a törvény előtti egyenlőség bevezetése és a közteherviselés. A Batthyány-kormány kiállt az ország alkotmányos önállósága mellett, ugyanakkor a Pragmatica Sanctio elve alapján továbbra is az Ausztriával való együttműködést szorgalmazta. Az önálló mozgástér kialakításakor egy saját fegyveres erő kiépítését, illetve saját pénzjegyek kibocsátását is megkezdte. A feléledő nemzetiségi mozgalmak jelentették az első igazán komoly kihívást. A magyar kormány a polgári jogok megadásával megoldottnak tartotta a nemzetiségi kérdést, ezért a területi autonómia megadásának kérelme kapcsán elutasította a nemzetiségeket. Bécs augusztus végén érkezettnek látta az időt a magyar különállás felszámolására, és ultimátumban követelte az önálló magyar had- és pénzügyminisztérium feladását. Az Udvar kéréseire a Batthyány-kormány válságba került. A miniszterek többsége – Szemere, Kossuth és Mészáros kivételével – lemondott. Széchenyi Istvánt idegösszeomlással a döblingi elmegyógyintézetbe szállították. A kormány válságának idején érkezett a hír, hogy Jellasics horvát bán támadást indított az ország ellen.

Nektek az a feladatotok, hogy egy-egy miniszter bőrébe bújva mutassátok be a kormányon belüli véleménykülönbségeket a különböző alkotmányos kérdések kapcsán: közjogi kérdés, a nemzetiségi kérdés és a hadseregszervezés.

Szerepek

Batthyány Lajos: Vezeti a kormányüléseket, igyekszik kibékíteni a kormányon belüli ellentéteket. Lelkesíti Széchenyit és óvatosságra inti Kossuthot. Deáktól várja a közjogi megoldást a nemzetiségek követeléseire.

Kossuth Lajos: A bécsi udvar konzervatív követeléseire válaszul, radikális nézeteivel a magyar szuverenitás bővítését, önálló hadsereg felállítását szorgalmazza. Tisztában van saját politikai népszerűségével és ezt felhasználja a kormányon belüli vitái során.

Széchenyi István: Nagyon ideges, feszült, veszélyben látja a reformkor során elért gazdasági és társadalmi fejlődést. A bécsi udvarral való mielőbbi kiegyezést és kompromisszumot szorgalmazza. Ellenzi a fegyveres ellenállást és a nyílt összeütközés minden formáját. Elítéli a forradalmi, radikális indulatokat, helyette a megfontolva haladás, építkezés, hagyományok tiszteletét kéri számon a kormányon.

Deák Ferenc: A nemzetiségek nyelvhasználati jogait elfogadja, de az általuk követelt kollektív politikai jogokat, a területi autonómia megadását ellenzi, mert az az ország feldarabolásához vezető folyamat kezdetét jelentené. Nem ért egyet a radikális szuverenista politikával, helyette az udvarral való együttműködést pártolja.

2. csoport: Kiegészítés vagy függetlenségi eszme

- Kis létszámú csoportokban dolgozzatok! Minden csoport kapott már egy történelmi eseményt, annak leírását és a hozzá tartozó szerepkártyákat.
- Osszátok ki a szerepeket! Nem kell feltétlenül minden csoporttagnak szerepelnie, lehetnek a „tömeg” részei vagy csak az előkészületekben segítenek. Ha nem vagytok elegenden, nem kell minden szerepet kiosztani, találjátok ki, hogy a jelenet melyik részét adjátok elő!
- Találjátok ki a bemutatótok formáját! Rövid szöveges jelenet lesz: párbeszéd vagy vita két szereplő között, esetleg a tömeghez intézett beszéd? Mozgásos jelenet lesz: eljátszátok a szereplők közötti vitát, a harcot, vagy amit éppen a jelenet megkövetel? Élőképet készítetek: beálltok egy előre megtervezett, kifejező, hatásos pózba?
- Készüljete fel az előadásra! Írjátok meg az elhangzó rövid szövegeket, ha lesznek! Találjátok ki a mozgást, a mozdulatokat, a pózokat! Megpróbálhatjátok az öltözékekkel is kifejezni a kor hangulatát.
- Mutassátok be a többi csoportnak az alkotásokat! Ne áruljátok el, miről van szó, azt nekik kell kitalálniuk!

Kossuth Lajos és Deák Ferenc fiktív vitája a kiegyezés előtt

Kossuth Lajos a Batthyány-kormány pénzügyminisztere, majd az Országos Honvédelmi Bizottmány elnöke, 1849. április 11-től Magyarország kormányzó-elnöke, és az 1848-49-es szabadságharc legmeghatározóbb politikai vezetője volt. A szabadságharc leverését követően külföldre menekült és élete végéig emigrációban élt. Haláláig következetesen kitartott Magyarország függetlensége mellett és elutasított minden kompromisszumot a Habsburg-uralkodóházzal.

Deák Ferenc a Batthyány-kormány igazságügy-minisztere volt. A legsúlyosabb viszonyok között is ragaszkodott a törvényességhez, visszautasítva a bécsi minisztérium követeléseit, de ugyanakkor mindig a mérséklet és lojalitás politikáját pártolta. 1848 őszén a Batthyány-kormánnyal együtt ő is lemondott, majd visszavonult kehidai birtokára. A szabadságharc leverését követően a passzív ellenállás vezéralakja volt, de nem zárta ki az uralkodóval való ésszerű kompromisszum lehetőségét sem. Erre az 1860-as években nyílt lehetőség, melyet Deák igyekezett kihasználni.

Nektek az a feladatotok, hogy bemutassátok, Deák Ferenc és Kossuth Lajos között milyen vita bontakozott volna ki még a kiegyezést megelőző időszakban a magyar politikai vezetők követendő magatartásáról. Miért érvelt Kossuth a függetlenségi eszme mellett? Miért támogatta Deák Ferenc az uralkodóval való megegyezést?

Szerepek

Kossuth Lajos: Politikusként a függetlenség kivívása, az alkotmányosság, a magyarság szabadságharcos küldetése mozgatja. Idealistaként gondol a magyar szabadságra. Céljához, a magyar függetlenség kivívásához következetesen ragaszkodik. Meggyőződése, hogy a nagyhatalmi vetélkedés nyomán a Habsburg Birodalom előbb-utóbb meggyengül és lehetőség lesz a függetlenség kivívására, melyhez a nemzetközi közvélemény és a nyugati hatalmak szimpátiáját kell megnyerni.

Deák Ferenc: Politikusként igyekszik a realitás talaján maradni. Szerinte a bécsi politikát a külpolitikai helyzet (háborús vereségek) megegyezésre fogja sarkallni, és az ország az 1848-as törvényekhez ragaszkodva visszanyerheti a nemzeti önrendelkezését. Ezt a lehetőséget pedig a magyar vezetőknek ki kell használniuk.

3. csoport: Kossuth Lajos újratemetésének körülményei

- Kis létszámú csoportokban dolgozzatok! Minden csoport kapott már egy történelmi eseményt, annak leírását és a hozzá tartozó szerepkártyákat.
- Osszátok ki a szerepeket! Nem kell feltétlenül minden csoporttagnak szerepelnie, lehetnek a „tömeg” részei vagy csak az előkészületekben segítenek. Ha nem vagytok elegenden, nem kell minden szerepet kiosztani, találjátok ki, hogy a jelenet melyik részét adjátok elő!
- Találjátok ki a bemutatótok formáját! Rövid szöveges jelenet lesz: párbeszéd vagy vita két szereplő között, esetleg a tömeghez intézett beszéd? Mozgásos jelenet lesz: eljátsszátok a szereplők közötti vitát vagy amit éppen a jelenet megkövetel? Élőképet készítetek: beálltok egy előre megtervezett, kifejező, hatásos pózba?
- Készüljete fel az előadásra! Írjátok meg az elhangzó rövid szövegeket, ha lesznek! Találjátok ki a mozgást, a mozdulatokat, a pózokat! Megpróbálhatjátok az öltözékekkel is kifejezni a kor hangulatát.
- Mutassátok be a többi csoportnak az alkotásokat! Ne áruljátok el, miről van szó, azt nekik kell kitalálniuk!

Wekerle Sándor és Ferencz József képzelt vitája Kossuth újratemetése kapcsán

A torinói remete, Kossuth 1894-ben tért meg Teremtőjéhez. Ferenc József beleegyezett, hogy Kossuth Lajos holttestét hazahozzák Magyarországra, de állami gyászról, temetésről szó sem lehetett. Wekerle Sándor miniszterelnök a gyászünnepeket a főváros védőszárnyai alá helyezte. A főváros hivatali szünnappá nyilvánította a temetés napját, és Kossuthot – mint a nemzet halottját – saját költségén egy ideiglenes díszsírhelyen eltemeti. Ferenc József császár és király utasítására egyetlen kormánytag sem vehetett részt a szertartáson, amelyen közel félmillió ember kísérete utolsó útjára Kossuth Lajost.

Mutassátok be a király álláspontját az 1894-es temetéssel kapcsolatban! Majd térjete ki a magyar kormány távolmaradása miatti belső feszültségekre! A Kossuth-mauzóleum 1909-ben történő átadása alkalmából megtörtént Kossuth Lajos újratemetése, ahol Wekerle Sándor miniszterelnök és a miniszterek is részt vettek a gyászszertartáson.

Szerepek

Ferenc József: A magyar lázadók egykori vezérét látja Kossuthban, így nem hajlandó engedélyezni a temetésén az állami vezetők jelenlétét.

Wekerle Sándor: Miniszterelnökként le kívánja róni tiszteletét a néhai magyar kormányzó előtt, de a dualizmus egységét nem veszélyeztetheti magatartásával.

4. csoport: *Pacifizmus vagy fegyveres harc*

- Kis létszámú csoportokban dolgozzatok! Minden csoport kapott már egy történelmi eseményt, annak leírását és a hozzá tartozó szerepkártyákat.
- Osszátok ki a szerepeket! Nem kell feltétlenül minden csoporttagnak szerepelnie, lehetnek a „tömeg” részei vagy csak az előkészületekben segítenek. Ha nem vagytok elegenden, nem kell minden szerepet kiosztani, találjátok ki, hogy a jelenet melyik részét adjátok elő!
- Találjátok ki a bemutatótok formáját! Rövid szöveges jelenet lesz: párbeszéd vagy vita két szereplő között, esetleg a tömeghez intézett beszéd? Mozgásos jelenet lesz: eljátsszátok a szereplők közötti vitát, a harcot, vagy amit éppen a jelenet megkövetel? Élőképet készítenek: beálltok egy előre megtervezett, kifejező, hatásos pózba?
- Készüljete fel az előadásra! Írjátok meg az elhangzó rövid szövegeket, ha lesznek! Találjátok ki a mozgást, a mozdulatokat, a pózokat! Megpróbálhatjátok az öltözékekkel is kifejezni a kor hangulatát.
- Mutassátok be a többi csoportnak az alkotásokat! Ne áruljátok el, miről van szó, azt nekik kell kitalálniuk!

Károlyi Mihály és Kratochvil Károly képzelt vitája a fegyveres ellenállásról

1918 októberében már nyilvánvaló volt, hogy az Osztrák-Magyar Monarchia elvesztette az első világháborút. Október végén Magyarországon kitört az őszi forradalom, melynek eredményeként a Károlyi Mihály vezette Magyar Nemzeti Tanács került hatalomra. A Károlyi-kormány külpolitikája alapvetően a pacifizmusra épült. A pacifizmus Károlyiék számára az adott helyzetben egy méltányos békét jelentett. Vagyis - elképzelésük szerint - a szemben álló felek érveinek és ellenérveinek tárgyalásztalnál történő megvitatását követően meg egyezéssel békék sorának kellett volna létrejönnie. Az esetleges határviták esetén pedig - a népek önrendelkezési jogának megfelelően (wilsoni elvek) - népszavazás döntött volna a vitás területek hovatartozásáról.

A román és csehszlovák hadsereg csapatai 1918 novemberében - részben az antant jóváhagyásával, részben önhatalmúlag - elkezdtek magyar területeket megszállni. A magyar vezérkar jelentős része, köztük Kratochvil Károly ezredes is, a fegyveres ellenállás mellett foglalt állást.

Nektek az a feladatotok, hogy bemutassátok, milyen vita bontakozott volna ki a békekonferencia megnyitása előtt Károlyi Mihály és Kratochvil Károly között a fegyveres ellenállás lehetőségéről.

Szerepek

Károlyi Mihály: Bízok abban, hogy a hamarosan megnyíló békekonferencia - a wilsoni elveknek megfelelően - a népek önrendelkezési jogát is szem előtt fogja tartani, és a vesztes államok érveit is figyelembe fogja venni. Károlyi attól tart, hogy a szomszédos országokkal való fegyveres konfliktus rontaná Magyarország tárgyalási pozícióját a békekonferencián. Úgy gondolja, hogy az új kormánynak demonstrálnia kell azt, hogy a konfliktusok békés megoldása mellett áll, és hogy ez a kormány már nem azokból a politikusokból áll, akik há-

borúba vezették az országot. A fegyveres ellenállással kapcsolatos véleményét az is befolyásolja, hogy a Magyarországra rendezetlenül, fegyverrel visszaözönlő katonák sok helyen rabolnak, fosztogatnak, önbíráskodnak. Ezért a mielőbbi leszerelést támogatja és ilyen körülmények között nem hisz egy ütőképes haderő gyors megszervezésének a lehetőségében.

Kratochvil Károly: Sok tisztársához hasonlóan úgy gondolja, hogy a később összeülő békekonferencián Magyarország tárgyalási pozícióját éppen az fogja gyengíteni, ha területeket enged át a szomszédos államok hadseregeinek, mert azok így akarják kész tények elé állítani az antant nagyhatalmait. Határozottan a fegyveres ellenállás megszervezése mellett foglal állást. Véleménye szerint a megbízhatatlanok leszerelése mellett, a visszatérő katonák egy részéből meg lehetne szervezni egy olyan haderőt, amely képes lenne a szomszédos államok hadseregeivel eredményesen szembe szállni és megvédeni a magyar területeket.

5. csoport: Van-e közünk hozzá?

- Kis létszámú csoportokban dolgozzatok! Minden csoport kapott már egy történelmi eseményt, annak leírását és a hozzá tartozó szerepkártyákat.
- Osszátok ki a szerepeket! Nem kell feltétlenül minden csoporttagnak szerepelnie, lehetnek a „tömeg” részei vagy csak az előkészületekben segítenek. Ha nem vagytok elegenden, nem kell minden szerepet kiosztani, találjátok ki, hogy a jelenet melyik részét adjátok elő!
- Találjátok ki a bemutatótok formáját! Rövid szöveges jelenet lesz: párbeszéd vagy vita két szereplő között? Mozgásos jelenet lesz: eljátsszátok a szereplők közötti vitát vagy amit éppen a jelenet megkövetel? Élőképet készítenek: beálltok egy előre megtervezett, kifejező, hatásos pózba?
- Készüljete fel az előadásra! Írjátok meg az elhangzó rövid szövegeket, ha lesznek! Találjátok ki a mozgást, a mozdulatokat, a pózokat! Megpróbálhatjátok az öltözékekkel is kifejezni a kor hangulatát.
- Mutassátok be a többi csoportnak az alkotásotokat! Ne áruljátok el, miről van szó, azt nekik kell kitalálniuk!

Szeles Erika és édesanyjának képzelt beszélgetése az 1956-os forradalom napjaiban

1956. október 23-án Magyarországon a kommunista diktatúra és a szovjet megszállás ellen forradalom tört ki. Számos fiatal is részt vett a forradalomban, majd a szovjet csapatok elleni fegyveres küzdelemben is. Az egyikük Szeles Erika, egy 15 éves középiskolás lány volt, aki 1956. november 07-én az utcai harcok során vesztette életét.

Nektek az a feladatotok, hogy bemutassátok, milyen beszélgetés zajlott volna le a forradalom napjaiban Szeles Erika és a lányáért aggódó édesanyja között.

Szerepek

Szeles Erika: A barátaival együtt lelkesedik a forradalomért. Úgy érzi, hogy végre változások fognak jönni és ebben a hozzá hasonló egyszerű embereknek is fontos szerepe van. Nem szeretne tétlenül otthon ülni, a részese akar lenni az eseményeknek, tenni akar a változásokért és akár az életét is hajlandó ezért kockáztatni.

Édesanyja: Nagyon aggódik és félti a lányát. Szeretné lebeszélni arról, hogy csatlakozzon a felkelőkhöz, mert úgy érzi, hogy valami szörnyű fog történni vele. Arra figyelmezteti a lányát, hogy nem méri fel ennek a dolognak a valódi veszélyét. Úgy gondolja, hogy nekik ehhez a forradalomhoz semmi közük, a politika nem a kisemberek dolga és úgysem fog változni semmi. Megpróbálja rávenni a lányát, hogy maradjon otthon, várja meg, amíg véget ér ez az egész, és utána folytassa tovább a normális életét.

Tanórai utófeldolgozás

1.) A feladat reformkori Magyarország történetével kapcsolatos. 4 p.
Oldd meg a feladatokat a forrás és ismereteid segítségével! (Elemenként 1 pont)

A) Nevezd meg a forrás szerzőjét! Írd a válaszokat a kipontozott sorokra! A felsorolt személyek közül válassz! Két név kimarad.

Személyek: Batthyány Lajos, Deák Ferenc, Kossuth Lajos, Kölcsey Ferenc, Széchenyi István

a) „Itt ülök [Pozsonyban] a Magyar utczában, 495 szám alatt [...]. Elhagyatva érzem magamat. Mert valljátok meg: [...] lehetséges-e a költőnek illy messze a nékie kedvesektől, illy messze mind azoktól, kik lelkébe pillantottak, kik lelkét ismerték és értették, szorongás nélkül élnie? [...] Még a nádor nincs itt; az egymás után érkező követek téli lakaikat rendelgetik; s én szobámba zárkózva gondolkozom a hazáról, mellynek nevében jöttem munkálni, és minden bizonyal: – küzdeni.” (Napló, 1832)

.....

b) „Négyesztendei nem csekély fáradozásim után – melyekben a mennyei Gondviselés megáldott – annyira [vittem] a Buda s Pest közt építendő állóhíd ügyét, hogy csak egy kicsi kell még a tárgynak oly befejezésére, mely szerint törvény készülhessen – s ennek következtében híd is épülhessen [...]. Az [...] már mind a két táblán végzésbe ment, hogy Buda s Pest közt állóhíd legyen, azon mindenki fizessen [...].” (Levél, 1835)

.....

c) „Midőn a szerkesztéshez fogunk, olly meggyőződésből tesszük azt, hogy a napnak tömérdek szükségei között alig van egy-egy sürgetőbb, mint olly időszak lap, mely a nemzet életének hú tükre legyen; Ismerni kell [...] a nemzetnek előbb önmagát, és ismernie kell szükségeit; aztán megvitatni czélt és eszközöket, dolgot és módokat, minden oldalról, s ha ekkor elkövetkezik a törvényhozás ideje, áldásdús leend mindenik törvény [...].” (A Pesti Hírlap első számának vezércikke, 1841)

.....

B) Nevezd meg azt az intézményt, amelynek működésére mindhárom forrás aláhúzott része utal!

.....

2.) A feladat a Batthyány-kormányhoz kapcsolódik. 6 p.
Párosítsd a neveket a kormányban betöltött tisztségekkel! (Elemenként 1 pont)

Név	Tisztség
Batthyány Lajos	
Széchenyi István	
Kossuth Lajos	
Deák Ferenc	
Szemere Bertalan	
Mészáros Lázár	

igazságügy-miniszter, hadügyminiszter, pénzügyminiszter, miniszterelnök, közlekedésügyi miniszter, belügyminiszter

3.) A feladat a magyar kiegyezés alternatíváival kapcsolatos. 3 p.

Keresd meg az alábbi szövegben a tartalmilag téves szavakat! Írd a táblázatba a hibás szavakat a javítással együtt! (Soronként 1 pont)

A kiegyezés megkötésével nem értett egyet mindenki. A magyarországi nemzetiségek nem elégedtek meg az 1868-ban elfogadott nemzetiségi törvénnyel, amely számukra a megyei, törvényhatósági és községi szinteken biztosította a magyar nyelv használatát.

A románok 1868-ban széleskörű autonómiát kaptak, de ők a Magyarországon belüli függetlenségüket akarták elérni.

A kiegyezés legfőbb ellenzője az emigrációban élő gr. Andrássy Gyula volt, aki a Monarchia nemzetiségi problémáit egy dunai konföderációban látta leginkább megoldhatónak. A kiegyezés megkötése után nyílt levélben, az ún. „Cassandra-levélben” fordult Deák Ferenchez, amelyben jogfeladással vádolja, s megjósolja a magyar nemzet halálát.

	Hiba	Javítás
a)		
b)		
c)		

4.) A feladat a dualizmus időszakához kapcsolódik. 6 p.
Párosítsd a korszak meghatározó személyiségeinek neveit állandó jelzőikkel (epitheton ornans)!

Erkel Ferenc, Blaha Lujza, Kossuth Lajos, Deák Ferenc, Jókai Mór, Ady Endre

Állandó jelzőik	Név
az énekes Vazul	
a turini remete	
a haza bölcse	
a nagy mesemondó	
a nemzeti opera atyja	

a nemzet csalogánya

5.) A feladat a 20. századi történelemhez kapcsolódik. 6 p.
Oldd meg a feladatokat a források és ismereteid segítségével! (Elemenként 1 pont)

a) Állítsd időrendbe a történelmi eseményeket!

Esemény	Sorrend
1956-os forradalom	
Őszirózsás forradalom	
Trianoni béke	
A rendszerváltás időszaka	
Az első világháború kitörése	

b) A Fiumei úti sírkertben jelenleg látható első világháborús emlékművet miért 2018. november 11-én avatták fel? Karikázd be a helyes válasz betűjelét!

- 1) Mert ekkor volt az első világháború kezdetének a 100. évfordulója.
- 2) Mert ekkor volt az első világháborút lezáró compiègne-i fegyverszünet aláírásának 100. évfordulója.
- 3) Mert ekkor volt az őszirózsás forradalom 100. évfordulója.
- 4) Mert ekkor volt a trianoni béke aláírásának 100. évfordulója.